

Congres zal in teken van politieke boodschap oud-partijleider staan

D'66 zet alles opzij voor Van Mierlo

door Co Welgraven Tr. 13-6-85

DEN HAAG - De 'Politieke boodschap' van mr. H.A.F.M.O van Mierlo gaat 22 pagina's beslaan en zal in de boekhandel verkrijgbaar zijn.

Meer wilde D'66-voorzitter Jacob Kohnstamm gisteren niet zeggen over het geschrift van de voormalige partijleider, dat D'66 weer nieuw elan moet geven. Zaterdag zal Hans van Mierlo de hoofdlijnen ervan zelf bekend maken op het veertigste congres van D'66.

De partij kijkt al maanden reikhalzend uit naar de boodschap van Van Mierlo. D'66 is behoorlijk in de versukkeling geraakt en heeft dringend behoefte aan een nieuwe impuls. Van Mierlo moet daarin voorzien, en niet alleen via die boodschap. Het zou voor de links-liberalen helemaal mooi zijn als de oud-minister van defensie over een paar maanden 'ja' zegt tegen het lijsttrekkerschap.

Van Mierlo houdt de spanning er mooi in en zal pas over een paar maanden duidelijkheid verschaffen. Hij heeft grote twijfels, die voor een deel zijn terug te voeren tot zijn gezondheid. In D'66-kringen wordt er stiltejes op gehoopt, dat Hafmo (zoals Van Mierlo naar zijn voorletters wordt genoemd) die twijfels overwint. Een lijst met of zonder Van Mierlo scheelt al gauw een paar zetels.

Signalen

Die hoop wordt gevoerd door een paar signalen die de oprichter van de partij de afgelopen maanden heeft afgegeven. Zo was er de aankondiging van de politieke boodschap. Je gaat je toch niet zetten aan het schrijven daarvan als je er zelf niets mee wilt doen, zo luidt de redenering. En verder liet Van Mierlo, thans lid van de Eerste Kamer, onlangs een riante en zwaarbetaalde baan bij de Westeuropese Unie lopen. Dat doe je ook niet voor niets. Maarten Engwirda, leider van de zeskoppige Tweede Kamerfractie, heeft al laten weten dat hij zijn kandidatuur voor het lijsttrekkerschap ten gunste van Van Mierlo wil intrekken. Een wijs besluit, want hij zou het zonder meer tegen Hans afleggen.

Het is toch wat merkwaardig dat een partij, die inmiddels al twintig jaar bestaat, zo in de ban is van de vraag of iemand lijsttrekker wil worden en een congres in het teken zet van een toespraak van die man. Zeker, Van Mierlo heeft grote kwaliteiten en heeft zijn sporen in de partij verdiend. Hij gaat door voor een briljant, creatief en oorspronkelijk denker. Premier Lubbers bijvoorbeeld, is zo onder de indruk van Van Mierlo dat hij hem graag als minister van defensie in zijn ploeg had opgenomen.

Stille dood

Algemeen wordt aangenomen dat een D'66 zonder Van Mierlo een stille dood gaat sven. De vergelijking met de situatie in het midden van de jaren zeventig dringt zich

Van Mierlo was in de jaren zestig een stemmentrekkertrekker voor een beginnend D'66. Nu is het de vraag of Van Mierlo D'66 van een stille dood wil en kan redden.

op. Na het vertrek van Van Mierlo belandde de partij in een diepe crisis. Er kwamen voorstellen om de partij op te heffen, een meerderheid van de partij was daarvoor, maar niet de vereiste *tweede* meerderheid. Jan Terlouw wist vervolgens de partij uit het dal te trekken.

Een D'66 met Van Mierlo kan wel een paar zeteltjes winnen met als mogelijk resultaat een belangrijke rol bij de kabinetsformatie volgend jaar. Engwirda heeft al te kennen gegeven, dat hij niet onder alle omstandigheden een coalitie met CDA en VVD uitsluit. Dat is belangrijk, omdat het vriendelijk gezegd lang niet zeker is dat de huidige coalitie bij de Tweede Kamerverkiezingen een meerderheid haalt. Van Mierlo heeft zich over deze zaak nog niet uitgelaten. Bekend is echter, dat hij dichter bij de PvdA staat dan Engwirda.

Van Mierlo's twijfels hangen ook samen met deze afhankelijkheid, die D'66 jegens hem zo openlijk aan de dag legt. Hij kan er hoogstens voor zorgen dat de partij tijdelijk omhoog klimt. Na zijn vertrek klappt D'66 dan weer ineen. Niet de inhoud, maar het mannetje is belangrijk, zoals de partij in het verleden al heeft laten zien.

Na het vertrek van Terlouw en Brinkhorst is de ambitieuze Engwirda er niet in geslaagd iets van D'66 te maken. Hij speelt geen rol in de Kamer, zijn fractie evenmin. Engwirda maakte bovendien de fout in de RSV-commissie te gaan zitten, waarin hij blunderde, te veel naar buiten klepte en er vervolgens bijna werd uit gezwiept.

Dat het met de fractie niet goed gaat is het bestuur van D'66 en de achterban niet ontgaan. Een paar maanden geleden heeft de partijtop serieus overwogen de helft van de

Kamerfractie tussentijds te vervangen. Daar is toen van afgezien, omdat de stap met te veel negatieve publiciteit gepaard zou gaan.

Nerveus

De achterban blijft nerveus. Op het komende congres komt een voorstel van de voorzitters van de elf statenfracties in stemming om het hoofdbestuur (of een commissie van wijze mannen) een vinger in de pap te geven bij de kandidaatstelling voor de Kamerverkiezingen. Dit met het oog op een 'evenwichtige' samenstelling van de nieuwe Kamerfractie. Conclusie: de huidige fractie is dus niet evenwichtig. Die wijze mannen of het bestuur zouden de leden een soort advieslijst moeten geven, waaruit op te maken valt hoe de partijtop zich het beste team voorstelt. Nu is de kandidaatstelling binnen D'66 volstrekt gedemocratiseerd. Voorzitter Kohnstamm zei gisteren in een gesprek met journalisten dat het bestuur zich zeker niet tegen dit voorstel zal verzetten.

Het optreden van Van Mierlo verdringt de andere onderwerpen van het congres. Volgers Kohnstamm zullen de congresgangers nog wel een robbertje vechten over de kernenergie (geen nieuwe centrales, Dodewaard en Borssele dichtgooien) en de rol van de kernwapens (terugdringen, meer conventionele wapens en daardoor meer geld voor defensie).

Maar dat valt voor de achterban in het niet bij de allesoverheersende vraag: wat heeft Hans te vertellen? Pas op het najaarscongres valt een definitieve beslissing over het lijsttrekkerschap, maar uit de politieke boodschap van Van Mierlo zal wel duidelijk worden of hij er zin in heeft.